

Beslutningsforslag nr. B 67. Fremsat den 26. marts 1982 af Waldorff (VS) og Anne Grete Holmsgård (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om ændring af lokalplanproceduren med henblik på øget beboerindflydelse

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om ændring af kommuneplanloven efter følgende retningslinjer:

- 1) Lokalplanpligten skal udvides, sådan at der bliver pligt til at udarbejde lokalplan ved bygge- og anlægsarbejder, saneringer o.lign., når et sådant arbejde har væsentlig betydning for beboere og brugere i et område.
- 2) Befolkningen skal inddrages direkte i ud-
- arbejdelsen af lokalplaner, og kommunerne skal give de lokale beboere den nødvendige tekniske bistand til udarbejdelse af alternative planer.
- 3) Indsigelsesfristen over for lokalplaner må forlænges.
- 4) Børn og unge må inddrages aktivt i planlægningen.
- 5) Der må indføres en vetoet over for lokalplaner.

Bemærkninger til forslaget

1. Lokalplanpligtens omfang

Den eksisterende formulering om, at *større* arbejder kræver lokalplan, bliver brugt helt uacceptabelt – bl.a. ved at man dækker sig ind under, at områdets anvendelse ikke er blevet ændret.

Kommunerne benytter sig ofte af spidsfindige fortolkninger for at undgå lokalplanpligten. Men lige så ofte er det selve lovgivningen og de centrale planmyndigheders fortolkning, som er problemet.

De såkaldte hulopfyldninger, hvor man bygger på det eneste friareal i et kvarter, er én type af eksempler. En anden type er fortolkningen af »større arbejder«, hvor f.eks. nedrivningen af 12.000 m² pakhus i Frihavnen ikke krævede lokalplan efter planstyrelsens og overborgmester Weidekamps mening.

Det er meget vigtigt, at *saneringer* nævnes direkte i kommuneplanloven – ikke mindst for at sikre vetoretten, indsigelsesfristerne og beboernes deltagelse i udarbejdelsen af saneringsplanen.

Der skal være pligt til at udarbejde lokalplan ved bygge- og anlægsarbejder, saneringer og lignende, hver gang et sådant arbejde har væsentlig betydning for beboere og brugere i et område. Derved forstås, at det ikke skal være muligt at undgå udarbejdelse af en lokalplan, når man gennemfører et arbejde, som foregriber den fysiske planlægning eller påvirker de fysiske rammer på en måde, som har betydning for befolkningens levevilkår og miljø.

2. Inddragelse af befolkningen

Princippet i beslutningsforslaget er at give befolkningen midler til at gribe ind i planlægningen og forbedre mulighederne for at hamle op med de kommunale magthavere.

Det forudsætter, at *offentligheden informeres, inden udarbejdelsen af lokalplanen går i gang, og inden kommunen bliver bundet* af bl.a. jordopkøb. Derved undgås, at lokalplanarbejdet først går i

gang, når planerne er færdigforhandlede mellem flertalspartierne, eller når der er truffet aftaler mellem borgmestre, kooperative bygge- og boligselskaber, private bygherrer og spekulanter. (Aftaler, som i København sætter både borgerrepræsentationen og magistratsafdelinger ud af spillet).

Eksempler på denne fremgangsmåde er:

- Aftalen i 1978 mellem socialdemokratiet og det konservative folkeparti på Frederiksberg om at dele de store byggegrunde, således at halvdelen gik til ejerlejligheder og halvdelen til socialt boligbyggeri. Det gør naturligvis lokalplanarbejdet til et illusionsnummer.
- Ofte er kommunerne bundet af økonomiske grunde og kan risikere at løbe ind i erstatningskrav, hvis man ikke laver lokalplaner, der passer med de dispositioner, som private bygherrer har foretaget (opkøb af grunde, aftaler med entreprenører m.v.).

I dag er inddragelsen af de lokale beboere og brugere ikke andet end en ret til at komme med indsigelser – indsigelser som i meget stort omfang ender i papirkurven. Dette er med til at få folk til på forhånd at opgive at gøre noget, selv om de er utilfredse med kommunalbestyrelsens udspil. I de tilfælde, hvor byplanafdelingen i København har inddraget befolkningen fra starten, har det vist sig, at der var meget stor interesse og aktivitet omkring lokalplanudarbejdelsen.

Det må nævnes specielt, at befolkningen skal have teknisk bistand til udarbejdelse af alternative planer, og at kommunen skal udsende disse planer til høring sammen med kommunalbestyrelsens eget forslag.

3. Indsigelsesfrister

Lovens bestemmelse om mindst 2 måneders indsigelsesfrist bliver overvejende administreret sådan, at der faktisk kun er 2 måneder til rådighed.

De 2 måneder er langtfra tilstrækkelige til, at der kan skabes den nødvendige aktivitet. Og det kræver et meget omfattende lokalt arbejde at rejse diskussion, komme med indvendinger, kritik og forslag, når man samtidig som modstander har hele det kommunale magt- og propagandaapparat.

Over for mere omfattende planer – som f.eks. de store ryddede grunde i København – må der kræves indsigelsesfrister på 6 måneder. Det er også uacceptabelt, at en kommunalbestyrelse kan spekulere i, at det er sværere at samle kræfterne i sommerperioden, når man skal upopulære planer igenem. Således blev den store sag om siloer på 100 meters højde på den ny Østhavn i Århus sendt ud til debat i perioden 30. maj – 1. august 1979.

Derfor må der laves en regel, som indebærer, at den del af fristen, som ligger i ferieperioden, kun skal tælle halvt.

4. Inddragelse af børn og unge

For de kommunale magthavere er børn og unge en gruppe, som ikke bare kommer til sidst, når interesserne skal vejes af mod hinanden, men som også betragtes som en gruppe uden rettigheder og uden evne til at formulere krav og interesser.

Konsekvenserne ser man af konflikterne i København.

Et ægte socialdemokratisk modtræk over for disse begivenheder ville være indførelse af det samme skindemokrati, som i dag gælder for alle beboerne.

Det, som forslagsstillerne ønsker, er en reel sikring af, at børns og unges interesser kommer frem, bliver formuleret i alternative planer og kommer med i hele debatfasen.

Det må derfor kræves, at der i selve lovgivnings fastsættes regler, som sikrer, at der i høringsperioden arbejdes bevidst på at inddrage denne gruppes interesser i diskussionen.

5. Indførelse af en vetoret over for lokalplaner

Det kan ikke accepteres, at omfattende protester – også fra et flertal i et lokalområde – totalt bliver overhørt, sådan som det f.eks. var tilfældet med Byggeren, og som det måske bliver tilfældet med Folkets Hus i København.

Det skal derfor være muligt at bremse en lokalplan, hvis en betydelig del af den lokale befolkning (både beboere og brugere af området – altså de der arbejder i området) gør indsigelse mod planen.

Et sådant forslag kræver mere detaljerede regler for, hvordan et lokalplanområde skal afgrænses. Et lokalplanområde kan ikke begrænses snævert til beboere og lejere inden for nogle streger på kortet. Beboere uden for selve lokalplanområdet kan have vigtige interesser i lokalplanen (trafik, legepladser og meget mere) og skal derfor inddrages.

Som det er i dag, manipuleres der meget med afgrænsningen af lokalplanområdet, f.eks. for at undgå funktionskonflikter eller for at drive bebyggelsesprocenterne i vejret.

Et eksempel på noget sådant er etableringen af et parkeringshus ved amtssygehuset i Århus, hvor lokalplanen kun omfattede selve huset – og overhovedet ikke tog højde for den trafikforøgelse, som blev konsekvensen.

Der vil uden tvivl blive rejst et utal af indvendinger imod forslaget. Hvordan skal området afgrænses, hvem skal kunne komme med indsigelser, hvilke kollektive anlæg og institutioner skal være undtaget fra vetoretten?

Det er forslagsstillerne ikke særlig bekymrede for. Vi er meget overbeviste om, at en diskussion af forslaget vil kunne give den nødvendige præcisering, og – hvad der er mere væsentligt – vi har en fundamental tillid til, at befolkningen er i stand til at tage stilling til og finde løsninger på de konkrete problemer.

Det afgørende er, at uden en vetoret kan man aldrig sikre sig imod kommunalbestyrelser, der i al deres magtfuldkommenhed handler hen over hovedet på folk.

Forslaget om vetoret kan tænkes udformet på samme måde som de regler, der i dag gør det muligt at udskyde skolenedlæggelser til efter det kommende kommunevalg.

Forslagsstillerne har ikke lagt sig fast på, hvor stor en del af befolkningen der skal kunne udskyde en lokalplan.

Man kan argumentere for, at det skal være halvdelen. Men man kan også meget godt argumentere for, at det f.eks. skulle være en tredjedel – i betragtning af, at en aktiv indsats som en indsigelse fra en gruppe altid vil være udtryk for en større tilslutning, om end den er passiv.

En løsning på problemet må i øvrigt ses i sammenhæng med, hvordan det samlede forslag i øvrigt bliver udformet.

Der vil være en række tilfælde, hvor brugen af vetoretten vanskeligt kan accepteres. Det gælder typisk i forhold til kollektive anlæg (trafik, energi), som har vidtgående betydning uden for lokalplanområdet, og det gælder også en række sociale institutioner. F.eks. vil det være uacceptabelt, at den

nødvendige udbygning af institutioner for handicappede bremses.

Skitse til lokalplanprocedure efter de i forslaget indeholdte principper

1. Offentligt møde afholdes, inden der træffes aftaler med private og kooperative bygherrer og inden jordopkøb og aftaler med entreprenører.
2. Dannelse af interessegruppe i lokalområdet. Teknisk bistand til alternative planer.
3. Kommunen offentliggøre sin egen og de indkomne planer.
4. Debatperioden varer i op til 6 måneder.
5. Indsigelserne behandles, og hvis der er tilstrækkelig mange, kan en identisk plan ikke fremlægges før næste valgperiode.